

## Sanastoa lukuun 5.4

**budjetti** rahat, jotka ovat käytössä eli se, paljonko on rahaa. Esimerkiksi ”suuri budjetti ruokaan” tarkoittaa, että ruokaan voi käyttää paljon rahaa.

**edunvalvontatyö** (yhdyssana: etu + valvonta + työ) jonkin tai jonkun etujen ja oikeuksien valvominen eli sen katsominen, että oikeudet ja edut toteutuvat eli tapahtuvat niin kuin kuuluu.

**edunvalvontatyötä** edunvalvontatyö

**edustaja** tässä yhteydessä: ryhmä, joka toimii jonkin maan tai ryhmän puolesta. Esimerkiksi saamelaiskäräjät on saamelaisten virallinen edustaja Suomessa.

**ei ole tunnustanut** → tunnustaa

**elinkeino** se, miten ihminen saa asiat, joita hän tarvitsee elämiseensä. Jos esimerkiksi elinkeino on kalastus, ihminen saa ruokaa ja rahaa pyydystämällä kaloja ja myymällä niitä muille.

**elinkeinoihin** → elinkeino

**laeista** → laki

**laki** yhteinen sääntö siitä, miten asiat tehdään ja mitä saa tehdä ja mitä ei. Jos rikkoo lakia, voi joutua maksamaan sakkoja tai joutua vankilaan.

**lakien** → laki

**neuvoo-antava** (yhdyssana: neuvoo + antava → antaa) sellainen, jonka mielipidettä kysytään, mutta joka ei päättä asiasta. Esimerkiksi ”neuvoo-antava” äänestys on sellainen, jossa kysytään ihmisten mielipidettä, mutta joka ei vielä ratkaise, miten asiassa tehdään.

**oikeudet** → oikeus

**oikeus** lupa tehdä jotakin. Esimerkiksi ”sinulla on oikeus puhua” tarkoittaa, että saat puhua.

**oppimateriaali** (yhdyssana: oppi + materiaali) esimerkiksi koulukirjat ovat oppimateriaalia

**oppimateriaalia** → oppimateriaalia

**saamelaiskäräjillä** → saamelaiskäräjät

**saamelaiskäräjät** ryhmä, joka virallisesti edustaa saamelaisia ja on mukana päättämässä saamelaisten asioista Suomessa. Esimerkiksi Suomessa saamelaiskäräjät kertoo mielipiteensä suomenpuoleisen Saamenmaan asioihin, mutta ei päättä niistä. Saamelaiskäräjien jäsenet valitaan vaaleilla neljän vuoden välein.

**sosiaali- ja terveystalveluita** → sosiaali- ja terveystalvelut

**sosiaali- ja terveystalvelut** (yhdyssana: sosiaali + terveys + talvelu) talvelut, joita kaupunki antaa asukkailleen ja jotka liittyvät esimerkiksi terveyteen. Esimerkiksi lääkäri ja erilaiset neuvonnat ovat sosiaali- ja terveystalveluita.

**tunnustaa** (1) tässä yhteydessä: myöntää, että asia on olemassa ja tärkeä

**vaaleilla** → vaalit

**vaalit** se, kun äänestetään esimerkiksi presidentistä tai tässä tapauksessa saamelaiskäräjien jäsenistä. Esimeriksi eduskuntavaaleissa valitaan uudet kansanedustajat eli ne, jotka pääsevat eduskuntaan.

**valmistelu** tässä yhteydessä: jonkin lain tekeminen siihen kuntoon, että se voidaan viedä eduskuntaan päätettäväksi

**valmisteluun** → valmistelu

**vastuualue** (yhdyssana: vastuu + alue) jonkin ihmisten tai ryhmän tehtävät. Jos esimerkiksi joku sanoo, että ”siivous on minun vastuualueeni” se tarkoittaa, että hänen pitää huolehtia siivoamisesta eli siitä, että tulee siivottua.

**vastuualueet** → vastuualue